

Fellesdokument 2005

behandlet på 5. konsultasjonsmøte 25. november

1	Konsultasjonsordningen	2
1.1	Konsultasjonsordningen og Fellesdokumentet	2
1.2	Samarbeidsavtaler	2
2	Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2006	4
2.1	Statsbudsjettet 2006	4
2.2	Utviklingen i kommunesektorens økonomi og aktivitet	5
2.3	Kommunesektorens inntekter i 2005	6
2.4	Hovedpunkter i det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2006	6
2.5	Frie inntekter	7
2.6	Samlede inntekter og de enkelte inntektsartene	11
3	Kommunesektorens oppgaver og tjenesteproduksjon	14
3.1	Utdannings- og forskningsdepartementet	14
3.2	Barne- og familiedepartementet	19
3.3	Arbeids- og sosialdepartementet	21
3.4	Helse- og omsorgsdepartementet	26
3.5	Samferdselsdepartementet	27
3.6	Justis- og politidepartementet	28
3.7	Landbruks- og matdepartementet	29
3.8	Finansdepartementet	30
3.9	Olje- og energidepartementet	31

1 Konsultasjonsordningen

1.1 Konsultasjonsordningen og Fellesdokumentet

Fra og med statsbudsjettet for 2001 har det vært praktisert en ordning med konsultasjoner mellom staten ved regjeringen og kommunesektoren ved KS om det kommunaløkonomiske opplegget.

Tidsplanen for konsultasjonsordningen følger fasene i arbeidet med statsbudsjettet. Tradisjonelt har partene avholdt fire konsultasjonsmøter, men siden det i år har blitt lagt fram en tilleggsproposisjon, avholdes det et ekstra, femte konsultasjonsmøte.

Formålet med det femte konsultasjonsmøtet er å utarbeide *Fellesdokumentet*; en helhetlig gjennomgang av forslag til kommuneopplegg for 2006, slik dette er beskrevet i St.prp. nr. 1 og tilleggsproposisjonen til Statsbudsjettet.

Omtalen i kapittel 2 *Om det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2006* er basert på Regjeringens budsjettforslag for 2006 – St.prp. nr 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006). Omtalen av enkeltsaker i kapittel 3 *Kommunesektorens oppgaver og tjenesteproduksjon*, er også basert på dette grunnlaget.

1.2 Samarbeidsavtaler

Det har vært en målsetning å videreutvikle konsultasjonene mellom staten og KS ved bruk av bilaterale samarbeidsavtaler. Etter den nye organiseringen av konsultasjonsordningen er det først og fremst på det tredje konsultasjonsmøtet at bilaterale samarbeidsavtaler skal omtales. Det gis her en kortfattet oversikt over status på de ulike samarbeidsavtalene, og avslutningsvis orienteres det om områder hvor det arbeides med – eller det vurderes – å inngå avtaler.

Kvalitetsavtalen i pleie- og omsorgssektoren

Regjeringen Bondevik II ønsket å styrke partnerskapsperspektivet i forholdet mellom stat og kommune og utvikle nye samarbeidsformer. På denne bakgrunn inngikk regjeringen og KS i juni 2003 en gjensidig forpliktende samarbeidsavtale for tre år om kvalitetsutvikling i pleie- og omsorgstjenestene. Samarbeidsavtalen følges opp gjennom en ”styringsgruppe” med representanter for KS og staten. Det tas sikte på å fornye avtalen fra 1. juli 2006.

Samarbeidsavtale mellom KS og Utdanningsdirektoratet

Samarbeidsavtalen er formelt inngått mellom KS og Læringscenteret, men etter opprettelsen av Utdanningsdirektoratet 15. juni 2004 er ansvaret for oppfølging av avtalen fra staten side overført til direktoratet. Formålet med samarbeidsavtalen er å konkretisere ansvarsforhold og sikre felles forpliktelse for samarbeid om kvalitetsutvikling i skolen. KS har bedt om at avtalen forankres i departementet, som kvalitetsavtalen i pleie- og omsorgssektoren. UFD er positive til dette.

Avtale om bosetting av flyktninger i kommunene

En ny ordning for bosetting av flyktninger ble iverksatt fra 2002. Ved denne omleggingen fikk KS en tydeligere og mer aktiv rolle i bosettingsarbeidet. På bakgrunn av dette ble samarbeidet

mellom KS og myndighetene formalisert gjennom en toårig avtale som ble undertegnet 18. november 2004.

Avtale om bosetting av vanskeligstilte på boligmarkedet

Staten representert ved KR, ASD, HOD og JD, og kommunesektoren representert ved KS, har inngått en samarbeidsavtale om tiltak for å forebygge og bekjempe bostedsløshet for slik å nå målene i strategien ”På vei til egen bolig”. I henhold til avtalen forplikter partene seg blant annet til å følge opp og gjøre kjent målsetningene i strategien overfor samarbeidspartnere lokalt og sentralt, og styrke samarbeidet mellom forvaltnings- og foretaksenheter ved å legge til rette for utarbeidelse av lokale avtaler. Husbanken og Sosial- og helsedirektoratet prioriterer lån og tilskudd til kommuner som deltar aktivt i strategien og inngår lokale samarbeidsavtaler. I tillegg til denne avtalen har staten ved JD, og kommunesektoren ved KS, utarbeidet en avtale om bosetting ved løslatelse.

Samarbeidsavtale om barnevern

Barne- og familiedepartementet og KS inngikk 1. september 2005 en avtale om videreutvikling av barnevernet. Partene skal ifølge avtalen samarbeide om forskning og utredning og kompetanseheving i kommunene – særlig i de minste kommunene. Partene skal også arbeide for økt politisk engasjement rundt barnevernet i kommunene, og samarbeide om gjennomføring av strategien for større åpenhet i barnevernet. Avtalen bygger på styrket satsing på lokale løsninger og lokal forankring av utviklingsarbeidet i barnevernet.

Samarbeidsavtalen på landbruksområdet

Landbruks- og matdepartementet vil inngå ny samarbeidsavtale med KS gjeldene fra 1. januar 2006. Avtalen er en videreføring av samarbeidsavtalen som ble inngått i forbindelse med oppgaveoverføringen til kommunene pr 1. januar 2004. Målsettingen med avtalen er å fortsette arbeidet med å skape et større engasjement og økt politisk aktivitet på landbruksområdet i kommunene, samt sette fokus på landbruk som en del av næringslivet i kommunene. Samarbeidet skal også legge til rette for overføringen av oppgaver tilknyttet veterinærvaktordning og veterinærdekning til kommunene.

Områder hvor det arbeides med – eller det vurderes – å inngå avtaler:

Samarbeidsavtale om oppfølging av barnehageforliket

Utdannings- og forskningsdepartementet vil etter overføringen av barnehagefeltet fra Barne- og familiedepartementet vurdere det utkastet til samarbeidsavtale som nå foreligger med sikte på å sikre en god prosess mellom staten og KS om oppfølgingen av Stortingets barnehageforlik.

Utviklingsprogram for lokalt miljøvern og bærekraftige lokalsamfunn

I St. prp. nr. 1 *Miljøverndepartementet*, varslet Regjeringen Bondevik II at den ville styrke kommunenes rolle i miljøvernpolitikken, blant annet gjennom en bevilgning på 10 mill. kr. til et femårig utviklingsprogram for lokalt miljøvern og bærekraftige lokalsamfunn i samarbeid med kommunene og KS. I følge St.prp. nr. 1 skal nettverksgrupper av kommuner arbeide med konkrete tiltak innenfor de prioriterte miljøområdene i nettverk ledet av KS. Arbeidet vil skje etter modell fra effektiviseringsnettverkene og starte opp i 2006. Regjeringen foreslo i tilleggsproposisjonen å øke bevilgningen til lokalt miljøvern med 3 mill kroner i forhold til forslaget i St.prp. nr. 1. Det vil si at det totalt foreslås å bevilge 13 mill kroner til utviklingsprogrammet.

2 Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2006

Hovedtemaet i dette kapitlet er Regjeringens forslag til inntektsrammer for kommunesektoren i 2006, jf. avsnittene 2.4-2.7. Som en bakgrunn gis det innledningsvis (avsnitt 2.1) en kort omtale av statsbudsjettet 2006. I avsnitt 2.2 omtales utviklingen i sentrale økonomiske indikatorer for kommunesektoren de siste ti årene, og i avsnitt 2.3 omtales kommunesektorens inntekter i 2005.

2.1 Statsbudsjettet 2006

Regjeringen vil føre en ansvarlig og forutsigbar budsjettpolitikk basert på handlingsregelen, og legger opp til samme bruk av oljeinntekter i 2006 som foreslått av Bondevik II-regjeringen. Regjeringens budsjettforslag for 2006 innebærer et strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd på 65,9 mrd. kroner. Målt som andel av trend-BNP for Fastland-Norge utgjør underskuddet 4,6 prosent, den samme andelen som i 2005. Budsjettet anslås å være konjunkturnøytralt. Det strukturelle budsjettunderskuddet er vel 13 mrd. kroner høyere enn forventet avkastning av Statens petroleumsfond. Til sammenlikning anslås merforbruket i 2005 til om lag 22 mrd. kroner. Den reelle, underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter fra 2005 til 2006 anslås til drøyt 1½ pst. Veksten i BNP for fastlands-Norge anslås til 2,5 pst.

2.2 Utviklingen i kommunesektorens økonomi og aktivitet

Tabell 2.1 Kommunesektorens inntekter, aktivitet og overskudd. Reell endring i prosent fra året før¹⁾

	Samlede inntekter	Frie inntekter	Aktivitet ²⁾	Overskudd, mrd. kroner	Netto gjeld i prosent av samlede inntekter
1996	1,3	0,8	2,1	-0,8	33,1
1997	4,4	2,1	5,5	-1,7	28,6
1998	0,3	-0,6	2,6	-6,2	28,8
1999	1,7	-0,1	3,1	-9,8	30,3
2000	2,1	0,8	-0,9	-5,5	29,1
2001	1,9	1,7	2,9	-8,7	29,7
2002	0,2	-0,9	1,3	-14,6 ³⁾	26,0
2003	0,7	-0,4	2,0	-15,8	32,8
2004	3,7	3,6	0,3	-10,7	36,3
2005	2,5	1,7	1,5	-8,3	37,8
2006	3,4	3,6	1,6	-5,6	37,8

¹⁾ Inntektsveksten er korrigert for endringer som følger av endret organisering av offentlig tjenestetilbud og andre budsjettekniske forhold.

²⁾ Aktiviteten i kommunesektoren måles ved en indikator der endringene i sysselsetting, produktinnsats og brutto realinvesteringer veies sammen.

³⁾ Tilskudd til gjeldslette mv. på 21,6 mrd. kroner i forbindelse med sykehusreformen er holdt utenom.

Tabell 2.1 viser at kommunesektorens inntekter utviklet seg svakt i årene 2002 og 2003. I årene deretter har inntektsveksten tatt seg klart opp. I perioden 2002-2005 anslås gjennomsnittlig årlig vekst i de samlede inntektene til 1,8 pst.

Overskuddet før lånetransaksjoner, slik det måles i nasjonalregnskapet, viser forskjellen mellom kommunesektorens samlede inntekter og samlede utgifter medregnet investeringer, men uten gjeldsavdrag. Underskuddet øker dermed isolert sett i år med vekst i investeringene, men uten å fange opp at kommunene vil ha glede av den investerte kapitalen i mange år framover. Kommunesektoren anslås å få et underskudd på 8,3 mrd. kroner i 2005, jf. tabell 2.1. Dette tilsvarer om lag 3,4 prosent av sektorens samlede inntekter.

Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi betrakter *netto driftsresultatet* som hovedindikatoren for graden av økonomisk ubalanse i kommunesektoren. Netto driftsresultat viser hvor mye av driftsinntektene som er igjen etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. Målt i prosent av driftsinntektene uttrykker det således hvor stor andel av inntektene kommunene kan disponere til avsetninger og investeringer. Regnskapstall fra Statistisk sentralbyrå viser at kommunene utenom Oslo samlet sett hadde et netto driftsresultat i 2004 tilsvarende 2,0 prosent av sine samlede inntekter, jf. tabell 2.2. Fylkeskommunene utenom Oslo hadde et netto driftsresultat på 4,3 prosent, mens netto driftsresultat for Oslo var 1,1 prosent. Kommunal- og regionaldepartementet anbefaler at driftsresultatet over tid bør ligge på minimum 3 prosent av inntektene for at kommunesektoren skal ha midler til avsetninger og til investeringer.

Tabell 2.2 *Netto driftsresultat. Prosent av samlede inntekter*

	Kommunene utenom Oslo	Fylkeskommunene	Oslo	Kommunesektoren i alt
1996	3,0	1,8	5,0	2,9
1997	5,1	2,5	7,7	4,6
1998	1,9	0,4	6,1	2,0
1999	1,9	-0,7	0,3	1,0
2000	2,5	-0,2	2,8	1,7
2001	1,9	-1,8	2,8	0,9
2002	0,1	0,9	2,9	0,6
2003	0,7	1,1	-0,6	0,6
2004	2,0	4,3	1,1	2,2

2.3 Kommunesektorens inntekter i 2005

I kommuneproposisjonen for 2006 ble realveksten i kommunesektorens inntekter i 2005 anslått til knapt 2 prosent, eller vel 4 mrd. kroner. Veksten i de frie inntektene ble anslått til vel 1 prosent, tilsvarende i underkant av 1¾ mrd. kroner.

De endringene som har funnet sted etter at Kommuneproposisjonen 2006 ble lagt fram, bidrar til å øke kommunesektorens reelle inntekter i 2005 med om lag 1,2 mrd. kroner. Dette skyldes

- ny informasjon om skatteinngangen, som medfører at anslaget for kommunesektorens skatteinngang er oppjustert med 0,9 mrd. kroner og
- ny regnskapsinformasjon om bevilgninger til ressurskrevende brukere, som viser et økt bevilgningsbehov for inneværende år på 270 mill. kroner.

Realveksten i kommunesektorens samlede inntekter i 2005 anslås etter dette til 2½ prosent, tilsvarende 5¼ mrd. kroner, mens sektorens frie inntekter anslås å øke reelt med 1¾ prosent, eller med i overkant av 2½ mrd. kroner.

Aktiviteten i kommuneforvaltningen anslås å øke med 1,5 prosent i 2005. En betydelig reduksjon i sykefraværet bidrar til relativt høy anslått vekst i utførte timeverk og dermed i anslått aktivitetsøkning. Kommunesektorens underskudd for lånetransaksjoner anslås å bli redusert sammenliknet med 2004, og anslås å utgjøre 3,4 prosent av kommunesektorens samlede inntekter i 2005.

2.4 Hovedpunkter i det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2006

Regjeringen legger opp til en betydelig styrking av kommuneøkonomien. Dette skal bidra til å styrke det offentlige tjenestetilbudet blant annet innenfor skolen, barnehagesektoren og eldreomsorgen, samt bedre den økonomiske balansen i kommunesektoren. En sterk og sunn kommuneøkonomi er en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet.

Regjeringens budsjettforslag innebærer en reell vekst i kommunesektorens inntekter i 2006 på 7,5 mrd. kroner, eller 3½ pst. Veksten er målt i forhold til inntektsanslaget for 2005 fra Revidert nasjonalbudsjett 2005 og kommuneproposisjonen for 2006. Som nevnt er kommunesektorens inntekter i 2005 er oppjustert med om lag 1,2 mrd. kroner siden Revidert nasjonalbudsjett 2005, jf. pkt. 2.3. I forhold til anslag på regnskap for 2005, kan inntektsveksten i 2006 således anslås til 6,3 mrd. kroner, eller 2¾ pst.

I tabell 2.3 er inntektsveksten for kommunesektoren i 2006 på 7,5 mrd. kroner dekomponert.

Tabell 2.3 Hovedkomponenter i inntektsveksten i 2006, regnet fra inntektsnivået for 2005 i Revidert nasjonalbudsjett 2005. Reell endring i mill. kroner

	(i mill. kr)
Frie inntekter	5 700
- herav utskifting av læremidler i grunnskolen	400
Øremerkede overføringer	2 250
Gebyrinntekter	-450
Totalt	7 500

Realveksten i frie inntekter anslås i 2006 til 5,7 mrd. kroner, hvorav 400 mill. kroner er anslag for kommunenes utgifter til utskifting av læremidler i grunnskolen i forbindelse med Kunnskapsløftet.

Budsjettforslaget innebærer en reell vekst i øremerkede overføringer til kommunesektoren på om lag 2 250 mill. kroner. De største endringene er:

- Øremerkede tilskudd til barnehager øker reelt med om lag om 2,4 mrd kroner. Dette omfatter midler til 11 000 nye plasser i 2006, økt tilskudd til kommunene som kompensasjon for reduksjonen i foreldrebetalingen fra 2006, og midler til å dekke helårseffekten av nye plasser i 2005.

Redusert foreldrebetaling til 2 250 kroner per måned fra 2006 gjelder også for private barnehager. Dette innebærer at kommunene må bruke deler av økningen i det øremerkede driftstilskuddet til å kompensere private barnehager. Dette utgjør i størrelsesorden 500 mill. kroner.

- Oppfølging av opptrappingsplanen for psykisk helse innebærer en reell økning i bevilgningene til kommunene på 400 mill. kroner.
- Oppstartingsstilskuddet innenfor handlingsplanen for eldreomsorg reduseres reelt med om lag 1,1 mrd. kroner fra 2005 til 2006. Årsaken er at mesteparten av oppstartingsstilskuddet til sykehjemsplasser og omsorgsboliger er utbetalt.

Gebyrinntektene reduseres med 450 mill. kroner. Reduksjonen har sammenheng med redusert foreldrebetaling i barnehager.

2.5 Frie inntekter

Kommunesektorens frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter, og utgjør om lag 69 prosent av kommunesektorens samlede inntekter. Disse inntektene kan kommunesektoren disponere fritt innenfor rammen av gjeldende lover og regelverk.

Det legges opp til reell vekst i de frie inntektene i 2006 på 5,7 mrd. kroner, eller vel 3½ pst. Veksten er regnet fra anslaget på kommunesektorens inntekter for 2005 i Revidert nasjonalbudsjett 2005.

Når veksten i frie inntekter regnes fra anslag på regnskap 2005, anslås den til 4,8 mrd. kroner, tilsvarende 3 prosent. Det er da tatt hensyn til at anslaget for kommunesektorens skatteinntekter i 2005 er økt med vel 0,9 mrd. kroner etter Stortingets behandling av Revidert nasjonalbudsjett 2005.

Veksten frie inntekter på 5,7 mrd. kroner fordeles som følger:

Tabell 2.4 Fordeling av vekst i frie inntekter i 2006. Mill. kroner

	Kommuner	Fylkes- kommuner	Samlet
St.prp. nr. 1 (Regjeringen Bondevik II)	1 350	550	1 900
St.prp. nr. 1 Tillegg nr 1. (Regjeringen Stoltenberg II)	3 180	657,5	3 837,5
<i>Herav:</i>			
- regionaltilskudd	225	-	225
- innbyggertilskudd	2 955	657,5	3 612,5
Vekst i frie inntekter 2006	4 530	1 207,5	5 737,5

Tabell 2.4 viser Bondevik-regjeringens forslag til fordeling av vekst i frie inntekter (St.prp. nr 1) og Stoltenberg-regjeringens forslag til fordeling av økningen i St.prp. nr. 1 Tillegg nr 1. Økningen i frie inntekter i forhold til St.prp. nr 1 på 3,8 mrd. kroner kommer som rammetilskudd. Økningen fordeles med 3 180 mill. kroner på kommunene (hvorav 225 mill. kroner er økt regionaltilskudd), og 657,5 mill. kroner til fylkeskommunene. Av økningen til fylkeskommunene er 37,5 mill. kroner knyttet til styrking av det fylkeskommunale tannhelsetilbudet til rusmiddelmissbrukere.

Regionaltilskuddet (full sats) økes med likt kronebeløp per tilskuddsberettiget kommune (1,563 mill. kroner per kommune). Satsene per kommune for 2006 blir:

- Kommuner i prioriteringsområde A (Finnmark og Nord-Troms): 9,633 mill. kroner
- Øvrige kommuner: 4,911 mill. kroner

Tilskuddsberettigede kommuner med innbyggertall mellom 3000 og 3200 innbyggere får tilskudd på mellom 80 og 20 prosent av full sats, avhengig av innbyggertallet.

De foreslåtte endringene i skatteopplegget for 2006, særlig redusert minstefradrag og økt formuesskatt, innebærer isolert sett økte skatteinntekter til kommunene og fylkeskommunene i forhold til forslaget fra Regjeringen Bondevik II. Siden veksten i frie inntekter i St.prp. nr. 1 Tillegg nr 1 kommer som økt rammetilskudd, innebærer dette at skattøren må nedjusteres i forhold til forslaget i St.prp. nr. 1. Det er derfor foreslått at den kommunale skattøren fra personlig skattytere i 2006 reduseres med 0,3 prosentpoeng i forhold til forslaget i St.prp. nr. 1 til 13,3 prosent. Den fylkeskommunale skattøren er foreslått redusert med 0,1 prosentpoeng i forhold til forslaget i St.prp. nr. 1 til 2,9 prosent.

Fra 2005 tilbakeføres en andel av selskapsskatten til kommunene. Selskapsskatten blir utbetalt som en del av rammetilskuddet i 2005 og 2006 etter en såkalt skattesimuleringsmodell. Tilføringen av selskapsskatt i 2005 og 2006 er basert på likningstall for henholdsvis inntektsåret 2002 og 2003, med en kommunal andel som utgjør 4,25 prosent av 28 prosent skatt. Fordelingen på kommuner er basert på en kopling av data for skatt i de enkelte foretakene og sysselsettingens fordeling etter arbeidssted.

Fra og med 2007 la Bondevik-regjeringen opp til å tilføre selskapsskatten via et nytt felleskommunalt skattefond (skattefondsmodell), basert på likningstall og skattører for inntektsåret 2005. For å unngå de framtidige bindingene på systemet og sikre at fordelingen av

inntekter på den enkelte kommune kan gjøres kjent på forhånd gjennom kommuneproposisjonen, er det foreslått at dagens ordning med tilføring via rammetilskudd videreføres inntil kommunal selskapsskatt er nærmere utredet. Denne endringen innebærer at skattørene for det felleskommunale skattefondet reduseres fra 4,25 prosent til null for inntektsårene 2005 og 2006.

Tabell 2.5 Kommunenes og fylkeskommunenes¹ frie inntekter i 2005 og 2006. Mill. kroner og endring i pst. Nominelle priser.²

	Kommunene			Fylkeskommunene			Kommunesektoren i alt		
	2005 ³	2006	Pst. endr.	2005	2006	Pst. endr.	2005 ³	2006	Pst. endr.
Skatter i alt	88982	93848	5,5	17480	18420	5,4	106462	112268	5,5
hvorav skatt på inntekt og formue	84620	89380	5,6	17480	18420	5,4	102100	107800	5,6
Rammetilskudd (ekskl. selskapsskatt)	32754	35648	8,8	12256	13176	7,5	45009	48824	8,5
Selskapsskatt ⁴	5486	5041	-8,1	--	--		5486	5041	-8,1
Sum frie inntekter	127222	134538	5,8	29736	31596	6,3	156958	166133	5,8

1 Oslo er delt i en kommunedel og en fylkeskommunedel

2 Prisveksten i kommunesektoren i 2006 anslås til 2,8 pst.

3 Anslag på regnskap korrigert for oppgaveendringer

4 Selskapsskatt bevilges som en del av rammetilskuddet i 2006 (kap. 571, post 69)

Tabell 2.5 viser en nominell vekst i kommunesektorens frie inntekter i 2006 på 5,8 prosent, regnet fra anslag på regnskap 2005. Med anslått prisvekst for kommunesektoren på 2,8 pst. i 2006, tilsvarer dette en realvekst på 3 prosent.

Anvendelse av vekst i frie inntekter

Ny aktivitet i kommunesektoren må for en stor del finansieres gjennom vekst i frie inntekter, effektivisering og omprioritering. Realveksten i kommunesektorens frie inntekter anslås til 5,7 mrd. kroner i 2006, regnet fra anslått inntektsnivå for 2005 i Revidert nasjonalbudsjett 2005.

Kommunesektoren styres i stor grad gjennom de inntektsrammer som fastsettes av Stortinget. Kommunesektoren har et selvstendig ansvar for å tilpasse utgiftene til de fastsatte inntektsrammene.

I det følgende gjennomgås forhold på inntekts- og utgiftssiden i 2006 som har betydning for disponeringen av de frie inntektene i 2006.

Demografi

Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har anslått at den demografiske utviklingen vil kunne medføre merutgifter for kommunesektoren på i størrelsesorden 1,3 mrd. kroner i 2006, dersom standarder og dekningsgrader på tjenestetilbudet skal opprettholdes. Merutgiftene er fordelt med om lag 400 mill. kroner på kommunene og om lag 900 mill. kroner på fylkeskommunene. TBU presiserer at beregningene av merutgifter er usikre.

Det er i særlig grad vekst i antall eldre over 90 år som bidrar til å forklare merutgiftene for kommunene. Fylkeskommunene har sterkere vekst i de demografirelaterte utgiftene enn kommunene, noe som knytter seg til sterk vekst i antall 16-18-åringer. Videregående opplæring er den klart største tjenestesektoren innenfor fylkeskommunene.

Fram til 2010 reduseres den demografiske utfordringen for kommunesektoren. Merutgiftene antas å avta gradvis gjennom perioden - fra om lag 1,3 mrd. kroner i 2006 ned mot 0 i årene 2009-2010.

Utvalget har presisert at beregningene bygger på en del forutsetninger. For det første antas det konstante gjennomsnittskostnader i tjenesteproduksjonen. Dette kan eksemplifiseres ved at en økning i antall skoleelever på 10 prosent antas å øke skoleutgiftene med 10 prosent. En slik forutsetning vil ikke nødvendigvis være riktig. Dersom det er ledig kapasitet og mulighet til å fylle opp eksisterende klasser, er det grunn til å tro at skoleutgiftene vil øke relativt mindre enn antall elever. På den andre siden vil utgiftene kunne øke relativt mer enn antall elever dersom klassene i utgangspunktet er fulle. For det andre antas det konstant standard, dekningsgrad og produktivitet. Høyere standard og/eller dekningsgrad trekker i retning av økte utgifter, men produktivitetsforbedringer har motsatt effekt. Det tas heller ikke hensyn til mulige endringer i befolkningens helsetilstand og funksjonsevne.

Læremidler i grunnskolen

Det antas at kommunene vil ha netto merutgifter til utskifting av læremidler i forbindelse med Kunnskapsløftet på om lag 400 mill. kroner. Dette er knyttet til forsering av kommunenes ordinære løpende utskifting av læremidler. En slik forsering innebærer lavere utgifter for kommunene senere til utskifting.

Fylkeskommunalt tannhelsetilbud

Av veksten i frie inntekter er 38 mill. kr knyttet til styrking av det fylkeskommunale tannhelsetilbudet til rusmiddelmissbrukere.

Tabell 3.3 *Inntektsvekst (frie inntekter) og utgiftsvekst i 2005. Anslag. Millioner kroner. Regnet fra inntektsnivå 2005 i Revidert nasjonalbudsjett 2005*

Frie inntekter	5 738
Utgifter som bør dekkes av frie inntekter	
Demografi	1 300
Læremidler grunnskolen	400
Fylkeskommunalt tannhelsetilbud, rusmiddelmisbrukere	38
Sum utgifter	1 738
Differanse inntekter/utgifter	4 000

Tabell 3.3 viser at inntektene anslås å overstige utgiftene med 4 mrd. kroner i 2006.

Det framgår av statsbudsjettet at inntektsveksten også skal dekke kommunenes gjennomføringskostnader knyttet til NAV-reformen.

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) er det satt av 100 mill. kr til gjeninnføring av integreringstilskudd ved familiejenforening til personer med opphold på humanitært grunnlag fra 2006. Dette antas å ville avlaste de frie inntektene i kommunene i noen grad.

Toppfinansieringsordning for ressurskrevende brukere

Kommunene har i 2005 fått dekket 80 % av lønnsutgiftene til ressurskrevende brukere utover innslagspunktet på 725 000 kroner. Med bakgrunn i regnskapstall fra kommunene har dette i 2005 gitt en utbetaling til kommunene på 1,85 mrd. kroner. Det er i St.prp. nr. 1 foreslått at kommunene i 2006 får dekket 70 % av lønnsutgifter til ressurskrevende brukere utover et nytt prisjustert innslagspunkt på 745 000 kroner.

Regjeringen har i tilleggsnummeret til budsjettet for 2006 ikke funnet rom for å reversere forslaget om å sette ned den statlige andelen av utgiftene fra 80 til 70 pst. Dette innebærer isolert sett en reduksjon i utbetalingen fra denne ordningen som er anslått til knapt 270 mill. kr. Bortfall av tilskudd må isolert sett dekkes av kommunenes frie inntekter. Budsjettmessig er det lagt til grunn at samlede utbetalinger fra ordningen i 2006 om lag vil tilsvare utbetalingene i 2005.

2.6 Samlede inntekter og de enkelte inntektsartene

Tabell 2.6 viser utviklingen i de samlede inntektene og de enkelte inntektsartene fra 2005 til 2006 i nominelle priser.

Tabell 2.6 Anslag på kommunesektorens inntekter i 2006. Mill. kroner og endring i pst. fra 2005.

	2006	Endr. i pst. fra 2005 ¹
Skatteinntekter	112268	5,5
Av dette:		
skatt på inntekt og formue	107800	5,6
andre skatter	4468	2,4
Rammetilskudd ekskl. selskapsskatt	48824	8,5
Selskapsskatt ²	5041	-8,1
Sum frie inntekter	166133	5,8
Øremerkede tilskudd ³	26559	11,0
Gebyrinntekter	33725	1,4
Momskompensasjon	9670	-
Andre inntekter ⁴	4757	2,8
Samlede inntekter	240845	5,7

1 Ved beregning av endring er det tatt utgangspunkt i anslag på regnskap for 2005, korrigert for oppgaveendringer.

2 Selskapsskatt bevilges som del av rammetilskuddet i 2006

3 Eksklusive tilskudd til arbeidsmarkedstiltak, flyktninger m.v.

4 Omfatter diverse overføringer fra private og visse refusjoner og tilbakebetalinger.

Merknad fra KS:

KS merker seg at regjeringens budsjettopplegg innebærer at skattenes andel av kommunesektorens samlede inntekter blir under 50 prosent i 2006. KS forutsetter at regjeringen for senere år øker skatteandelen til 50 prosent.

(KS-merknad slutt.)

De samlede inntektene i 2006 øker nominelt med 5,7 prosent målt i forhold til anslag på regnskap for 2005. Med anslått lønns- og prisvekst i kommunesektoren på 2,8 prosent i 2006, tilsvarer dette en realvekst på 2,8 prosent eller 6,3 mrd. kroner i faste priser.

Skatteinntektene anslås å øke nominelt med 5,5 prosent, mens rammetilskuddene utenom selskapsskatt økes nominelt med 8,5 prosent. De frie inntektene (summen av skatteinntekter og rammetilskudd) øker nominelt med 5,8 prosent. Dette svarer som tidligere nevnt til en realvekst i de frie inntektene på om lag 3 prosent.

Finansierings- og inntektssystemet for kommunesektoren

Inntektssystemutvalgets utredning (NOU 2005: 18 *Fordeling, forenkling, forbedring*).

Inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner) er sendt på høring med frist 1. februar 2006. Regjeringen har varslet at den vil komme med sin vurdering av utredningen og legge fram forslag til endringer i inntektssystemet tidligst i Kommuneproposisjonen for 2007. I den sammenheng vil det også bli lagt fram en vurdering av om det er hensiktsmessig at selskapsskatten er en kommunal skatt.

Den generelle momskompensasjonsordningen ble innført i 2004 som en erstatning for en mer begrenset ordning. Regjeringen har signalisert at det er behov for en ny vurdering av hvordan momskompensasjonsordningen fungerer. En slik vurdering vil omfatte både den gamle, begrensede ordningen og den nye, generelle ordningen. Regjeringen vil komme med sin vurdering av ordningen og legge fram eventuelle forslag til endringer på et senere tidspunkt.

Flerårig plan for oppretting av den økonomiske ubalansen i kommuneøkonomien

Regjeringen har i statsbudsjettet uttrykt ambisjoner om at kommunesektorens frie inntekter skal styrkes betydelig i løpet av stortingsperioden slik at tilbudet i skolen og eldreomsorgen kan bedres, samtidig som man får en sunnere kommuneøkonomi. Regjeringen vil derfor gjennomføre en flerårig opptrappingsplan for å rette opp den økonomiske ubalansen i kommunesektoren. Dette må ses i sammenheng med at Regjeringen ønsker en mer forpliktende konsultasjonsordning mellom staten og kommunesektoren, slik at de totale ressursene innenfor offentlig sektor kan utnyttes bedre. Partene ble på 4. konsultasjonsmøte enige om å nedsette en administrativ arbeidsgruppe som får i oppgave å utrede hva som skal til for å få økonomisk balanse i sektoren. Det skal redegjøres for hva staten og kommunesektoren kan bidra med. Spørsmålet om hvor store de løpende vedlikeholdsutgiftene skal være, oversendes Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) til vurdering. Saken tas opp igjen på det første konsultasjonsmøtet i 2006.

En mer forpliktende konsultasjonsordning

Spørsmålet om utvikling av en mer forpliktende konsultasjonsordning ble diskutert på det 4. konsultasjonsmøtet 28. oktober 2005. Partene er enige om at en mer forpliktende konsultasjonsordning kan oppnås på flere ulike måter, og at det er behov for mer tid til å arbeide med dette spørsmålet. Partene var enige i at det er mest realistisk at endringene av konsultasjonsordningen kan finne sted fra og med 2007. Kommunal- og regionalministeren vil invitere til et møte i desember i år hvor partene kan diskutere saken nærmere.

Arbeidsgruppe for vurdering av kommunalt regnskapssystem

Kommuneregnskapet er i dag finansielt orientert, og skal være motstykket til kommunens budsjett. KS har trukket frem formuesbevaring som et særskilt hensyn som bør ivaretas i det kommunale regnskapssystemet. På den bakgrunnen ønsker KS at resultatorientert regnskap vurderes som et alternativ, og det er satt ned en arbeidsgruppe som består av KS, KRD, Forbund for kommunal økonomiforvaltning og skatteinnkreving, Norges Kommunerevisorforbund og en uavhengig representant (Telemarksforskning) for å vurdere regnskapsprinsippene.

Arbeidsgruppen er gitt følgende mandat:

”Arbeidsgruppen skal ta utgangspunktet i at kommunenes virksomhet i hovedsak er bevilgningsstyrt, hvor inntekter er et middel til målet og ikke et mål i seg selv, og at det er nødvendig med et system som sikrer god kontroll med at kommunestyrets bevilgninger er brukt som forutsatt. Arbeidsgruppen skal vurdere om det er nødvendig å endre det kommunale regnskapssystemet for å oppnå økt fokus i kommunene på effektiv ressursbruk (kostnadskontroll) og økt fokus på formuesbevaring. Arbeidsgruppen skal redegjøre for hovedtrekkene i de kommunale budsjett- og regnskapssystemene internasjonalt, og beskrive hvordan budsjett- og regnskapssystemet er bygget opp i land hvor regnskapet er resultatorientert. Arbeidsgruppen skal skissere andre løsninger som ivaretar hensynet til effektiv ressursbruk og formuesbevaring enn en endring av kommuneregnskapet. Arbeidsgruppen skal vurdere konsekvensene av et balansekrav på et regnskapsresultat der avskrivninger har resultat effekt. Dersom arbeidsgruppen konkluderer med at det kommunale regnskapssystemet bør endres må de økonomiske og administrative konsekvensene skisseres.”

Rapporten vil bli lagt fram våren 2006. Det tas sikte på å gi en orientering ifm. 1. konsultasjonsmøte i 2006.

3 Kommunesektorens oppgaver og tjenesteproduksjon

3.1 Utdannings- og forskningsdepartementet

Barnehager

Regjeringens mål i barnehagepolitikken er full barnehagedekning, høy kvalitet og lav pris. Barnehageområdet er inkludert i Kunnskapsdepartementet for å sikre helhet og sammenheng i opplæringstilbudet til barn og unge. Når full barnehagedekning er nådd vil Regjeringen innføre en lovfestet rett til plass i barnehage. Barnehager skal være en frivillig del av utdanningsløpet. Departementet vil i arbeidet med å nå hovedmålene i barnehagepolitikken legge vekt på dialog med kommuner og private barnehageeiere.

I St.prp.nr. 1 (2005-06) ligger det inne en nominell vekst på 60-poster til barnehager fra vedtatt budsjett for 2005 (inkl. RNB 2005) på 1 469 mill kroner. Videre foreslås bevilgningen på 60-poster økt med 1 309 mill. kroner i Tilleggsproposisjonen i forhold til St.prp. nr. 1 (2005-2006). Til sammen er bevilgningene på 60-poster til barnehager foreslått økt med 2 778 mill kroner. Nedenfor følger nærmere omtale av endringene i Tilleggsproposisjonen.

Post 60 Driftstilskudd til barnehager, overslagsbevilgning Redusert foreldrebetaling fra 1. januar 2006

Regjeringen foreslår at maksimalprisen i barnehage reduseres til kr 2 250 per måned og kr 24 750 per år fra 1. januar 2006. Dette innebærer en reduksjon på kr 6 380 per år i forhold til St.prp. nr. 1 (2005–2006). Regjeringen vil foreløpig videreføre dagens regelverk for unntak fra maksimalprisen.

Den reduserte foreldrebetalingen foreslås finansiert ved en økning i satsene for det statlige driftstilskuddet. For å kompensere bortfallet av foreldrebetaling ved lavere maksimalpris, foreslås satsene for driftstilskuddet oppjustert. Satsene er økt med kr 6 380 for en heltidsplass. For deltidsplasser foreslås satsene oppjustert proporsjonalt med oppholdstiden.

Økt kapasitetsvekst i 2006

I St.prp. nr. 1 (2005–2006) er det lagt inn midler til etablering av 7 600 nye heltids barnehageplasser til barn under tre år i 2006. Det er nå innhentet nye opplysninger om antall barn i barnehage og på venteliste for barnehageplass per 20. september 2005, samt kommunenes prognoser for etablering av nye barnehageplasser resten av året. Rapporteringen viser følgende hovedtall:

Antall barn i barnehage per 20. september 2005	215 804
Vekst i antall barn i barnehage fra 15. desember 2004 til 20. september 2005	2 862
Vekst i antall heltidsplasser fra 15. desember 2004 til 20. september 2005	6 100
Totalt antall barn på venteliste per 20. september 2005	16 914
Kommunenes prognoser for nye barn i barnehage fra 20. september 2005 og ut året	5 300

Rapporteringen viser at etterspørselen etter barnehageplasser i dag er langt høyere enn det som ble lagt til grunn i St.prp. nr 1 (2005–2006). Regjeringens forslag om redusert maksimalpris fra 1. januar 2006 vil også bidra til å øke etterspørselen ytterligere. For å nå målet om full

barnehagedekning er det derfor nødvendig med en betydelig høyere barnehageutbygging i 2006 enn det som tidligere er forutsatt. Samtidig synes det å være en grense for hvor høy kapasitetsvekst det er mulig å få til i løpet av ett år. I statsbudsjettet for 2006 er det lagt til grunn en kapasitetsvekst på vel 11 000 heltidsplasser i 2006. Det forventes at en del av denne kapasitetsveksten vil gå til økt oppholdstid for de som allerede er i barnehage. Den forventede kapasitetsveksten forutsettes å gi plass til 8 000-9 000 nye barn i barnehagen. Staten skal finansiere den delen av kostnadene ved nye barnehageplasser som ikke dekkes av foreldrebetalingen.

Økt etterspørsel etter barnehageplasser ved redusert makspris

Innspill fra KS:

ECON har på oppdrag fra KS foretatt en undersøkelse av hvilke konsekvenser en reduksjon av maksimalprisen fra 2 750 til 2 250 kroner vil ha for etterspørselen etter barnehageplasser. Rapporten fra ECON av 14.11.05 viser at etterspørselen til dagens pris (2 750 kroner) utgjør 17 000 heltidsplasser. I tillegg til dette kommer etterspørselen til ny makspris på 2 250 kroner. Denne utgjør 19 000 heltidsplasser. Totalt utgjør dermed behovet for heltidsplasser 17 000 + 19 000 = 36 000. Forutsetter vi at det etableres 5 000 nye heltidsplasser fra 20.9.05 og ut året, vil etterspørselen etter heltidsplasser ved inngangen til 2006 være 31 000 heltidsplasser.

(KS-innspill slutt.)

Prisjustering av driftstilskuddet til barnehager

I St.prp. nr. 1 (2005-2006) var det ikke lagt inn midler til full prisjustering av driftstilskuddet. Det foreslås nå å prisjustere driftstilskuddet med en faktor på 2,8 pst. Dette er i tråd med anslag for prisveksten i kommunesektoren fra 2005 til 2006 som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2005-2006).

Regjeringen foreslår totalt å øke bevilgningen posten med 1 352,5 mill. kroner.

Post 61 Investeringstilskudd, overslagsbevilgning

De nye barnehageplassene som forventes å bli bygget i 2006, vil utløse behov for investeringstilskudd på til sammen 250 mill. kroner. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen på posten fra 200 mill. kroner til 250 mill. kroner. Investeringstilskuddet er ikke prisjustert.

Merknad fra KS:

KS mener investeringstilskuddet bør prisjusteres, eller helst økes, sett i forhold til behovet for utbygging av nye barnehageplasser.

(KS-merknad slutt.)

Post 63 Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder

Bevilgningen på posten foreslås nedjustert med 0,3 mill. kroner som følge av at 60-postene under barnehagebevilgningen nå er prisjustert med en faktor på 2,8 prosent. Dette er i tråd med anslag for prisvekst i kommunesektoren fra 2005 til 2006.

Post 65 Skjønnsmidler til barnehager, overslagsbevilgning

Den økte kapasitetsveksten som forutsettes i barnehagesektoren i 2006, øker behovet for skjønnsmidler med 12 mill. kroner. Bakgrunnen for at behovet øker så vidt lite er endrede

forutsetninger om barnas alderssammensetning. Mens det i St.prp. nr. 1 (2005–2006) var forutsatt at alle nye barn i barnehage i 2006 var under tre år, er det nå lagt til grunn at også en betydelig andel barn over tre år vil få plass i løpet av året.

Den foreslåtte økningen i driftstilskuddssatsene tar ikke hensyn til at mange foreldre i dag har redusert foreldrebetaling på grunn av søskenmoderasjoner og friplasser. Dette medfører at den foreslåtte satsøkningen i driftstilskuddet overkompenserer kostnadene knyttet til redusert foreldrebetaling. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen til skjønnsmidler med 100 mill. kroner. I tillegg nedjusteres bevilgningen med 5 mill. kroner som følge av at 60-postene under barnehagebevilgningen nå er prisjustert med en faktor på 2,8 prosent. Dette er i tråd med anslag for prisvekst i kommunesektoren fra 2005 til 2006. Samlet foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 93 mill. kroner.

Likeverdig behandling

For å forenkle praktiseringen av regelverket om likeverdig behandling av offentlige og private barnehager, vil Kunnskapsdepartementet gjennomgå veiledningsmateriellet og hjelpemidlene som er utarbeidet for dette formålet. Målet er at en forenklet praktisering skal skape økt forutsigbarhet i den kommunale finansieringen av private barnehager samt redusere kommunenes arbeidsbyrde som følge av ordningen.

Kompetanseplan for ansatte i barnehagesektoren

Departementet vil utarbeide og iverksette en kompetanseplan for ansatte i barnehagesektoren i 2006. Planen vil ha både et kortsiktig og langsiktig perspektiv. Tiltakene vil primært rette seg mot personalet i barnehagen, men også mot barnehageeiere, kommunen som barnehagemyndighet, fylkesmennene og Sametinget. Planen skal omfatte opplæringstiltak, utviklingsarbeid, forskning, informasjonstiltak og erfaringsspredning. Det er i St.prp.nr. 1 (2005-06) foreslått bevilget 50 mill. kroner for å gjennomføre kompetanseplanen.

Utbygging av barnehager

Kunnskapsministeren skal opprette en gruppe under ledelse av stassekretær Lisbeth Rugtvedt som skal arbeide tett sammen med KS, Utdanningsforbundet, Private Barnehagers Landsforbund (PBL), Husbanken og andre viktige aktører innen barnehagesektoren. Gruppen skal være et sentralt redskap for å nå målene om full barnehagedekning og lavere foreldrebetaling.

Kunnskapsløftet

Kompetanseutvikling

I St.prp. nr. 1 (2005-06) er det foreslått bevilget 600 mill. kroner til kompetanseutvikling. Dette gir rom for oppfølging av ”Strategi for kompetanseutvikling i grunnopplæringen 2005-2008” og andre høyt prioriterte tiltak som allerede er satt i gang i tråd med intensjonene i reformen. Av denne bevilgningen vil 375 mill. kroner gå direkte til skoleeier.

”Strategi for kompetanseutvikling i grunnopplæringen 2005-2008” er utarbeidet i et samarbeid mellom KS, lærernes og skoleledernes organisasjoner og Utdannings- og forskningsdepartementet og er et felles grunnlag for det kompetanseløftet som skal gjennomføres i grunnopplæringen i perioden 2005-2008. Departementet er kjent med at Utdanningsforbundet har fått gjennomført en undersøkelse om oppfølging av kompetanseutviklingsstrategien. Departementet forutsetter at skoleeierne ivaretar sitt ansvar for

kompetanseutvikling slik det er beskrevet i ”Strategi for kompetanseutvikling i grunnsopplæringen 2005-2008”.

Andre fremmedspråk

I Soria Moria-erklæringen ble det varslet å ikke innføre obligatorisk andre fremmedspråk i ungdomsskolen. Regjeringen vil følge opp dette.

Utskiifting av læremidler i grunnskolen

Regjeringen foreslår å øke kommunenes frie inntekter med 5,7 milliarder kroner i forhold til 2005, hvorav 400 mill. kroner er anslag for kommunenes økte utgifter for utskifting av læremidler i grunnskolen i forbindelse med Kunnskapsløftet.

Timetallsutvidelsen i grunnskolen:

I forbindelse med framtidige timetallsutvidelser vil UFD gjerne være i dialog med KS om beregningene av kostnader for kommunene (både utgifter til lærerlønn og andre driftsutgifter) med sikte på å komme fram til enighet.

Gratis læremidler i videregående opplæring

Kunnskapsdepartementet vil utrede en mulig modell for og økonomiske konsekvenser av å innføre gratis læremidler i videregående opplæring. Departementet kommer tilbake til Stortinget med saken i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2006.

Rentekompensasjonsordningen

Rentekompensasjonsordningen knyttet til skolebygg innebærer at kommunene kan ta opp lån på i alt 15 mrd. kroner over en periode på 8 år, hvor staten dekker rentekostnadene. I de første 4 årene som ordningen nå har eksistert er det allerede fasett inn 10 mrd. kroner, dvs. to tredjedeler av den totale investeringsrammen. I St.prp. nr. 1 (2005-06) er det lagt opp til økning av rammen på 2 mrd. kroner.

Det fysiske arbeidsmiljøet for elever og lærere må bli bedre. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-06) foreslår Regjeringen derfor å utvide ordningen med rentekompensasjon for investeringer i skoleanlegg med ytterligere 1 milliard kroner i 2006. Samlet investeringsramme er etter dette 13 milliarder kroner.

Tilskudd til opplæring for elever fra språklige minoriteter i grunnskolen

Merknad fra KS:

KS viser til at dette tilskuddet i utgangspunktet skal dekke 90 % av kommunenes utgifter til undervisning i særskilt norskopplæring og morsmålsopplæring. Satsene per time har nærmest stått stille de seneste år, noe som har medført at den kommunale medfinansiering i dag ligger på ca 40-50 %. Timesatsen i 2005 er på kr 259, mens de reelle kostnadene utgjør ca kr 450-500 per undervisningstime. KS ber om en prisjustering i tråd med intensjonen om 90 % dekning.

(KS-merknad slutt.)

Til KSs merknad vil UFD anmerke følgende:

I årene 1992 til 1997 ble tilskudd til opplæring for elever fra språklige minoriteter gitt med en sats per time lik 90 pst av et gitt grunnlag. Fra 1998 ble tilskuddet gitt med en fast sats per time og det ble forutsatt en kommunal egenandel på om lag 10 pst. Fra 2000 har formålet med tilskuddsordningen vært å bidra til finansiering slik at det blir gitt særskilt norskopplæring,

tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring i grunnskolen, jf. St.prp. nr. 1 for årene 2000 til 2006. Det er med andre ord ikke lenger forutsatt at den kommunale egenandelen skal ligge på om lag 10 pst. Denne posten har vært prisjustert siden 2001.

3.2 Barne- og familiedepartementet

Omprioritering av midler knyttet til styrking av samlivskurs

I St.prp. nr. 1 (2005-2006) for Barne- og familiedepartementet er det foreslått en økning i bevilgningen til "Godt samliv! Parkurs for førstegangsforeldre" på 10,7 mill. kroner, samt en styrking av ordinære samlivstiltak med 1,5 mill. kroner. Regjeringen vil videreføre samlivstiltakene på samme nivå som i 2005, men på grunnlag av politiske prioriteringer skissert i Soria Moria-erklæringen er økte midler på totalt 12,2 mill. kroner, foreslått benyttet til andre tiltak blant annet regjeringens fattigdomssatsning.

Tiltak i barne- og ungdomsvernet

I 2006 vil de endringer i barnevernloven som ble vedtatt av Stortinget våren 2005 bli iverksatt. 1. januar 2006 innføres plikt til internkontroll i kommunene. Fylkesmennene skal bistå kommunene i opplæringen og arbeidet med å etablere et internkontrollsystem.

Arbeidet med opplæring og veiledning i kommunene vil fortsette med utgangspunkt i veiledningsmateriell om tiltaksplaner og omsorgplaner og tilsynsførerordningen som er påbegynt i 2005. Nye rutinehåndbøkene for fosterhjemarbeid og kommunal saksbehandling og rutineutvikling i barnevernet vil bli implementert i 2006 og fulgt opp gjennom regionale opplæringstilbud.

Kommunenes egenandeler for barn under behandling av statens barnevern foreslås økt fra inntil 23 650 kroner per måned per barn til inntil 24 380 kroner per måned per barn som følge av prisstigning, jf. kap. 3855 Statlige forvaltning av barnevernet post 60 Kommunale egenandeler.

Utvikling og opplysningsarbeid mv.

Barne- og likestillingsdepartementet vil i 2006 følge opp det påbegynte arbeidet for fattige barn med styrket innsats knyttet til barneverntjenesten i kommuner. 20 kommuner ble invitert med i dette samarbeidet i 2004/2005. Målet er å igangsette gode lokale tiltak som kan danne utgangspunkt for barnevernets arbeid med å kartlegge og samordne tjenester rettet mot barn og familier som lever i fattigdom. Regjeringen vil videreføre denne satsingen, deriblant vurdere flere kommuner. Det foreslås i til St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 en økning i foreslått bevilgning til kap. 854, post 71 på 7,6 mill. kroner.

Statlig forvaltning av barnevernet

Kap. 855 Post 01 og Post 22 Drift av det statlige barnevernet og kjøp av private barneverntjenester

Disse postene er økt med 160 mill. kroner i St.prp. nr. 1 og ytterligere med 150 mill kroner i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1. Dette for å finansiere forventet økning av antall barn og for å dekke etablering og omstillingen i det statlige barnevernet.

Disse midlene finansierer barnevernets virksomhet innen Barne-, ungdoms- og familieetaten. I tillegg har Trondheim kommune et prøveprosjekt som finansieres over posten 01. Oslo kommune har ansvaret også for de deler av barnevernet som i resten av landet er statlig, og er selv ansvarlig for finansieringen av tilbudet.

Da staten overtok ansvaret for det fylkeskommunale barnevernet fra 1. januar 2004 var målsettingen å heve kvaliteten og redusere kostnadsveksten, jf. strategi om den statlige overtakelsen av det fylkeskommunale barnevernet og familieevernet (Rundskriv Q-19 2003). I tråd med dette er det siden staten overtok ansvaret for

det fylkeskommunale barnevernet gjennomført flere tiltak som bidrar til et bedre barnevern.

Merknad fra KS:

KS mener at Oslo kommune, i likhet med Trondheim kommune, må få sin del av de foreslåtte ekstra midlene til statlig barnevern, jf. St.prp. 1 og tilleggsproposisjonen.

(KS-merknad slutt.)

Enslige mindreårige asylsøkere

I Soria Moria-erklæringen, sier Regjeringen at den vil "forbedre vilkårene for enslige mindreårige asylsøkere som kommer til Norge og overføre omsorgsansvaret for disse til barnevernet." Barne- og familiedepartementet vil igangsette utredning av spørsmålet om overføring av omsorgsansvaret fra utlendingsmyndighetene til barnevernet, og vil komme tilbake med en nærmere redegjørelse av saken i Revidert nasjonalbudsjett 2006.

3.3 Arbeids- og sosialdepartementet

Kommunale innvandrertiltak

I St.prp. nr. 1 (2005-2006) ble det foreslått å øke bevilgningen til ”ny sjanse” og å sette av 10 mill. kr til språkkartlegging av 4-åringer i helsestasjon.

I tilleggsnummer til St.prp. nr. 1 (2005-2006) er det videre foreslått å omprioritere 10 mill. kroner til forsøk med gratis plass i korttidsbarnehage for barn i områder med høy andel minoritetsspråklige barn. Tiltaket vil bli sett i sammenheng med tiltak og tilskuddsordninger som allerede er etablert og igangsatt på barnehageområdet.

Forslaget innebærer at det vil bli satt av 10 mill. kroner mindre til kommunale introduksjonsprogram mv. og tiltak i de 12 kommunene i landet med størst innvandrerbefolkning, enn foreslått av regjeringen Bondevik II.

Nye satser integreringstilskudd og tilskudd til norskopplæring for voksne innvandrere

Integreringstilskuddet skal dekke de gjennomsnittlige utgiftene kommunene har ved bosetting og integrering av flyktninger i bosettingsåret og de fire neste årene. Siden introduksjonsordningen retter seg mot voksne, og for å gjøre det lettere å få bosatt de som i dag blir værende lengst tid i mottak, blir det gitt et større tilskudd det første året for bosetting av voksne enn for bosetting av barn. Siden iverksetting av introduksjonsprogrammet kan innebære mer arbeid på kort sikt i enkelte kommuner, er det prioritert å øke tilskuddet de første årene etter bosetting.

For 2006 er det foreslått at integreringstilskuddet økes med kr 18 000 til kroner til 450 000 for voksne og kroner 430 000 for barn over integreringstilskuddsperioden på 5 år. Med om lag 60 prosent voksne og 40 prosent barn vil dette gi en gjennomsnittlig tilskuddssats på om lag 442 000 kroner over fem år.

Satser for integreringstilskuddet

Bosettingsår	Satser 2003	Satser 2004	Satser 2005	Satser 2006
År 1 (2005)	87 000	96 000	120 000 (voksne) 100 000 (barn)	130 000 (voksne) 110 000 (barn)
År 2 (2004)	77 000	85 000	91 000	98 000
År 3 (2003)	77 000	77 000	80 000	81 000
År 4 (2002)	68 000	68 000	71 000	71 000
År 5 (2001)	67 000	67 000	70 000	70 000
Sum	376 000	393 000	432 000 (voksne) 412 000 (barn)	450 000 (voksne) 430 000 (barn)

Kommunene skal ikke legge fram særskilt regnskap for integreringstilskuddet. Gjennom den kartleggingen Beregningsutvalget gjør av de utgiftene kommunene har til bosetting og

integrering av flyktninger, blir det kontrollert at det samlet sett er et rimelig samsvar mellom forbruk og nivå på tilskuddet for kommunesektoren.

Beregningsutvalgets kartlegging viser at kommunenes utgifter i 2004 var på 434 152 kr i gjennomsnitt (2004-priser). På bakgrunn av dette har KS fremmet krav om at integreringstilskuddet settes til kr 459 000 i 2006, eller kr 17 000 mer enn foreslått i statsbudsjettet for 2006.

Det vises også til at det i St.prp. nr. 1 (2005-2006) Tillegg nr. 1 er foreslått å bevilge 100 mill. kr til innføring av integreringstilskudd i tre år for familiegjensforente til personer med opphold på humanitært grunnlag som en del av Regjeringens fattigdomssatsing. Integreringstilskuddet vil da utgjøre summen av de tre første årene. Samtidig gjeninnføres rett og plikt til introduksjonsordning for denne gruppen.

Merknad fra KS:

KS har også bedt om at satsene pr. capita i norskopplæringen i 2006 fordeles over tre år slik at kommunene får tildelt tilskuddet samtidig som utgiftene løper. Denne fordelingen vil være i tråd med introduksjonsloven som sier at norskopplæringen skal gjennomføres innen år 3. De fleste vil gjennomføre opplæringen i løpet av 3 år. Det vil derfor bli unødvendig mye arbeid for kommunene å kreve tilbake penger for år 4 og 5 hvis vedkommende flytter.

(KS-merknad slutt.)

Voksne innvandrere med en oppholdstillatelse som gir grunnlag for bosettingstillatelse, har rett og/eller plikt til 300 timer opplæring i norsk og samfunnskunnskap, jf. Ot.prp. nr. 50 (2003-2004) Om lov om endringer introduksjonsloven mv. Denne delen av opplæringen skal gjennomføres i løpet av de første tre årene i Norge.

Kommunene har imidlertid en plikt til å gi opplæring opp til totalt 3 000 timer for dem som trenger det. Opplæring utover 300 timer er ikke en rett for den enkelte, men kommunenes plikt til å tilby opplæring gjelder i fem år.

Størrelsen på de årlige satsene er fastsatt ut fra antatt progresjon i opplæringen. Med utgangspunkt i den lovbestemte tidsfristen på fem år for å ta ut opplæring, blir tilskuddet utbetalt over fem år. Av hensyn til fristen på tre år for å gjennomføre den obligatoriske delen av opplæringen, og også tatt hensyn til gjennomføring av obligatorisk introduksjonsprogram for deler av målgruppen, utbetales hoveddelen (80 pst.) av tilskuddet i løpet av de første tre årene. Siden kommunene faktisk har et ansvar i 5 år for å tilby opplæring for dem som trenger det, er det likevel antatt at det vil påløpe utgifter også i de siste to årene innenfor tidsfristen på fem år. Dersom en person flytter vil KS forslag kunne føre til at en tilflyttingskommune får et ansvar for å gi opplæring for personer som den ikke mottar tilskudd for.

Fra 1.9.2005 blir gjennomført opplæring for de som omfattes av rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap registrert i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR). NIR vil etter en tid gi informasjon om når opplæringen faktisk blir gjennomført. Departementet vil på dette grunnlag vurdere fordelingen mellom tilskuddsår etter at ordningen har virket i en tid.'

Ny arbeids- og velferdsforvaltning - NAV

Den gjennomføringsstrategien som er lagt ved behandlingen av St.prp. nr 46 (2004-2005) gir et godt og realistisk grunnlag for nye arbeids- og velferdskontorer - i et likeverdig partnerskap mellom stat og kommune.

Det skal etableres arbeids- og velferdskontorer som dekker alle landets kommuner innen 2010. En vellykket gjennomføring av NAV-reformen er helt avhengig av at kommunene fra starten kan bidra som forutsatt. På denne bakgrunn er kommunenes frie inntekter styrket bl.a. for å ivareta kommunenes utgifter til NAV i 2006.

Regjeringen legger opp til at midlene til gjennomføring av NAV-reformen tilføres kommunene som frie inntekter over kap. 571 Rammetilskudd til kommunene i gjennomføringsperioden (2006-2009) og at de gjennom dette er i stand til å finansiere sine egne utgifter. Fastsettelsen av rammebeløpet baseres på kommunenes utgifter knyttet til å etablere minimumsløsningen for kommunal deltakelse i de lokale arbeids- og velferdskontorene. Nivået for årene 2007-2009 drøftes med KS under konsultasjonsordningen.

For kommunenes videre bidrag er det viktig at en rammeavtale mellom Arbeids- og sosialdepartementet og KS inngås så snart som mulig med sikte på avklaring av spørsmål som ikke blir tatt opp i lovsammenheng.

Merknad fra KS:

For kommunenes bidrag er det bl.a. viktig at en rammeavtale mellom Arbeids- og inkluderingsdepartementet og KS så snart som mulig kan avklare:

- hvilke kommunale arbeidsrettede områder som bør være aktuelle som del av AV-kontorene. Utgangspunktet bør være hele den kommunale sosialtjenesten.
- hvilke kommunale reformkostnader staten skal kompensere og hvordan de skal kompenseres i etableringsperioden 2007 – 2009.

(KS-merknad slutt.)

Supplerende stønad til personer over 67 år

Det innføres en ny ordning med supplerende stønad for personer over 67 år med kort botid i Norge fra 1. januar 2006, jf. Ot.prp. nr. 14 (2004-2005) og Innst. O. nr. 56 (2004-2005).

Formålet med den nye ordningen er å sikre eldre innvandrere og andre med liten eller ingen alderspensjon fra folketrygden en minsteinntekt på nivå med minstepensjon. I henhold til KRDs St.prp. nr. 1 (2005-2006) trekkes det ut 159,5 mill. kroner fra rammetilskuddet til kommunene til finansiering av ordningen.

Tiltak mot fattigdom

De målrettede tiltakene mot fattigdom i planperioden 2002-2005, inkludert tiltak som ble fremmet i Revidert nasjonalbudsjett for 2005, videreføres i 2006.

I St.prp. nr. 1 (2005-2006) er det blant annet foreslått flere tiltak for å bidra til at flere vanskeligstilte på arbeidsmarkedet kan komme i arbeid.

- Målrettet og landsomfattende satsing på arbeidsmarkedstiltak (ASD 134,5 mill. kroner) Satsingen utvides i 2006 til kommuner som så langt ikke har vært omfattet av satsingen, med sikte på å gjøre tiltaket landsomfattende. Satsingen gjennomføres i et nært samarbeid mellom Aetat og kommunene.

- Tettere individuell oppfølging av personer som trenger bistand for å kunne nyttiggjøre seg arbeidsrettede tiltak (ASD 10 mill. kroner). Kommuner som ved utgangen av 2004 deltok i arbeidsmarkedssatsingen er i 2005 invitert til å søke om midler til tettere individuell oppfølging av personer som trenger bistand for å nyttiggjøre seg arbeidsrettede tiltak. Tiltaket videreføres, og styrkes i 2006 med ytterligere 10 mill. kroner.
- Styrking av kvalifiseringsprogrammet ”Ny sjanse” (KRD 10 mill. kroner). Det ble i statsbudsjettet for 2005 bevilget midler til igangsetting av prosjekter med utprøving av introduksjonsprogram for langtidsledige, sosialhjelpsavhengige innvandrere med lang botid i landet, etter samme modell som introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere. Forsøkene trappes opp med 10 mill. kroner i 2006.

I tillegg kan nevnes følgende tiltak av relevans for kommunene:

- Informasjons- og kompetanseoppbygging i boligsektoren. Tiltaket innebærer en ytterligere satsing på bl.a. oppfølging av strategien ”På vei til egen bolig”. (KRD 4 mill. kroner)
- Forsøk med nye samarbeidsformer mellom forskning, utdanning og praksis i sosialtjenesten. Forsøket skal bidra til en styrking av kompetanse og kvalitet i sosialtjenesten. (Universitetssosialkontor) (ASD og HOD 3 mill. kroner)
- Tiltak for kvinner i prostitusjon. Tiltaket inngår i handlingsplanen mot menneskehandel (2005-2008). (ASD 1 mill. kroner)

Det er i tilleggsprosess for 2006 foreslått følgende tiltak av relevans for kommunesektoren.

- Regjeringen foreslår 100 mill. kr til innføring av integreringstilskudd til kommunene for familiegjenforente til personer med opphold på humanitært grunnlag. Tilskudd gis for tre år. Samtidig gjeninnføres rett og plikt tilintroduksjonsordning for denne gruppen.
- Tiltak for barn som rammes av fattigdom (barneverntjenesten) (BFD 7,6 mill. kroner)
- Tiltak for rusmiddelmissbrukere (HOD totalt 91,5 mill. kroner) Herunder
 - 30 mill. kroner til kommunenes oppfølging av personer som mottar legemiddelassistert rehabilitering
 - 37,5 mill. kroner til styrking av tannhelsetilbudet til rusmiddelmissbrukere. Midlene er en del av veksten i frie inntekter for fylkeskommunene. Forslaget innebærer at rusmiddelmissbrukere under kommunal rusomsorg gis et tilbud om tannhelsetjenester i fylkeskommunenes regi.

Politikken for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Følgende tiltak av relevans for kommunene er foreslått i St.prp. nr.1 (2005-2006):

- Økning av stimuleringstilskuddet knyttet til ordningen med Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) (HOD 20 mill. kroner)
- Tiltak for å bedre tilgjengeligheten i kollektivtransporten - ny tilskuddsordning for kommunene.(SD 50 mill. kroner)
- Bedre tilgjengelighet til krisesentrene for voldsutsatte kvinner med nedsatt funksjonsevne (BFD 0,7 mill. kroner)
- Kompetanseheving for personale i barnehagene knyttet til barn med nedsatt funksjonsevne (BFD 3 mill. kroner)

For øvrig kan det nevnes at det knyttet til familier med barn med nedsatt funksjonsevne er satt i gang et 2-årig program for tilrettelegging av det kommunale tilbudet for disse familiene. Det skal gjennomføres konferanser for alle kommuner i 2006 som skal stimulere dem til å utvikle

fleksible og brukerrettede tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne. Dette er en videreføring av et tiltak som allerede er satt i gang, men prosjektet er forsinket og konferansene gjennomføres i sin helhet i 2006. Det er også utarbeidet et opplæringsprogram for ansatte i kommunene knyttet til det å tilrettelegge tilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier. Opplæringstilbudet skal tilbys alle kommuner. Satsingen er i regi av Sosial- og helsedirektoratet, men finansieres av ASD og HOD.

- **Oppfølging av Introduksjonsloven**

Formålet med Lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet og deres økonomiske selvstendighet. Lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere forutsetter aktiv og systematisk innsats fra Aetat, og et utvidet samarbeid med kommunene. Aetat spiller en sentral rolle når det gjelder planlegging og gjennomføring av introduksjonsordningen. Det er tatt høyde for innsats overfor deltakere i introduksjonsordningen ved fastsettelse av tiltaksnivået for 2006. Innvandrere skal prioriteres ved inntak på ordinære arbeidsmarkedstiltak.

3.4 Helse- og omsorgsdepartementet

10 000 nye årsverk og styrkingen av kommunenes frie inntekter

I tilleggsproposisjonen sies det følgende:

”Regjeringen har i Soria Moria erklæringen lagt til grunn 10 000 flere årsverk i pleie- og omsorgssektoren fram til 2009. Gjennom forslag i denne proposisjonen til styrkingen av kommunenes frie inntekter med 5,7 mrd. kroner er det lagt et godt grunnlag for en slik opptrapping.”

Regjeringen og KS er enige om behovet for å øke årsverkene i pleie- og omsorgssektoren, og mener det er viktig at man i fellesskap jobber for å få dette til. Regjeringen og KS vil samarbeide om ønsket aktivitetsvekst på pleie- og omsorgstjenestene. Samarbeidet kan, med utgangspunkt i konsultasjonsordningen, f.eks. forankres i en videreutvikling av kvalitetsavtalen for pleie- og omsorgstjenester.

Toppfinansieringsordning for ressurskrevende brukere

Kommunene har i 2005 fått dekket 80 % av lønnsutgiftene til ressurskrevende brukere utover innslagspunktet på 725 000 kroner. Med bakgrunn i regnskapstall fra kommunene har dette i 2005 gitt en utbetaling til kommunene på 1,85 mrd. kroner. Det er i St.prp. nr. 1 foreslått at kommunene i 2006 får dekket 70 % av lønnsutgifter til ressurskrevende brukere utover et nytt prisjustert innslagspunkt på 745 000 kroner.

Regjeringen har i tilleggsnummeret til budsjettet for 2006 ikke funnet rom for å reversere forslaget om å sette ned den statlige andelen av utgiftene fra 80 til 70 pst. Dette innebærer isolert sett en reduksjon i utbetalingen fra denne ordningen som er anslått til knapt 270 mill. kr. Bortfall av tilskudd må isolert sett dekkes av kommunenes frie inntekter. Budsjettmessig er det lagt til grunn at samlede utbetalinger fra ordningen i 2006 om lag vil tilsvare utbetalingene i 2005.

Merknad fra KS:

KS er i mot å redusere den statlig andelen fra 80% til 70%. KS viser til at veksten i samlede utgifter til tiltak for ressurskrevende brukere de senere år innebærer at kommunene har anvendt mer av sine frie inntekter på denne målgruppen.

(KS-merknad slutt.)

3.5 Samferdselsdepartementet

Tidspunkt for framlegging av Nasjonal transportplan 2010-2019 og forenkling av planprosess

Regjeringen har startet arbeidet med Nasjonal transportplan 2010-2019, jf. St.prp. nr. 1 (2005-2006). Dette er en langvarig og ressurskrevende prosess. Erfaringene fra de to tidligere meldingene om Nasjonal transportplan viser at det går for lang tid fra meldingen blir utarbeidet og lagt fram til planen begynner å gjelde. Samferdselsdepartementet legger derfor opp til å legge fram meldingen ved årsskiftet 2008-2009 i stedet for i vårsesjonen 2008. Dette vil bedre planen sin aktualitet både ved at endringer underveis i prosessen bedre blir fanget opp og fordi nærhet i tid styrker realismen i planleggingen.

Nasjonal transportplan 2006-2015 ble fylkespolitisk behandlet i tre runder. I tillegg får fylkeskommunene de årlige budsjettforslagene til uttalelse. Så mange runder er ressurskrevende. Evalueringer av transportplanarbeidet viser at det er behov for og mulig å gjøre planprosessen enklere samtidig som samspillet med den regionale planleggingen blir tatt vare på. Slik forenkling av planprosessen er en nødvendig forutsetning for å korte ned tiden mellom framlegging og planperiodens begynnelse.

Fylkeskommuner og storbykommuner vil få transportetatene sitt forslag til politisk behandling. Stamnettet er et nasjonalt ansvar og vil i transportetatene sitt forslag bli presentert med samme detaljeringsnivå som nå. Regjering og Stortinget vil således være kjent med disse synspunktene når Nasjonal transportplan blir behandlet. Endelig prioritering på stamnettet skjer i Stortinget, mens meldingen og Stortingets behandling av denne gir føringer for prioriteringene på det øvrige riksvegnett og mellom fiskerihavner. Etter Stortingets behandling blir det utarbeidet handlingsprogram for øvrige riksveger og fiskerihavner, som blir sendt til fylkespolitisk behandling.

Tilskudd til tiltak for mer tilgjengelig kollektivtransport og oppfølging av BRA-programmet

Det blir i St.prp. nr. 1 (2005-2006) foreslått å sette av 50 mill. kr i 2006 til en ny tilskuddsordning for å følge opp programmet BRA (Bedre infrastruktur, Rullende materiell, Aktiv logistikkforbedring). Det blir foreslått å bevilge midlene over kap. 1330, post 60 Særskilt tilskudd til kollektivtransport.

Tilskuddsordningen skal delfinansiere kommunale og fylkeskommunale tiltak som støtter opp under statlige etater og virksomheters egen innsats for bedre tilgjengelighet, og som samtidig er avgjørende for at hele reisekjeden blir tilgjengelig. Det kan for eksempel være informasjonstiltak, tiltak på kommunal infrastruktur eller materiell.

3.6 Justis- og politidepartementet

Den sivile rettspleien på grunnplanet

Fra 1. januar 2006 overtar Justisdepartementet det administrative ansvaret for forliksrådet som kollegial domstol. Sekretariatsfunksjonen til forliksrådene i kommunene skal fra samme tidspunkt overføres til politiet og inngå i etatens sivile rettspleieoppgaver. Kommunenes oppgaver etter dette vil være begrenset til oppnevning av forliksrådsmedlemmer til forliksrådet i sin kommune. Kommunene skal før nyttår ha på plass et utvalg av faste møtefullmektiger til forliksrådet.

Nødnett

Anskaffelsesprosessen

På bakgrunn av Stortingets beslutning om utbygging av et nytt felles digitalt nødnett, har et omfattende konkurransegrunnlag vært i markedet. Justisdepartementet mottok tilbudene 17. oktober 2005, og gjennomfører nå en evalueringsprosess som løper ut året. Planlagt tidspunkt for kontraktsinngåelse er våren 2006. Personell fra brukeretatene, herunder brannvesen og kommunehelsetjenesten, har vært involvert i utarbeidelsen av krav og evalueringsmodell, og innehar også sentrale roller i de pågående evaluerings- og forhandlingsprosessene.

Avtaler og fullmakter

I løpet av høsten 2005 har det blitt innhentet fullmakter fra kommunene, slik at disse skal kunne gjøre avrop på sentrale rammeavtaler. Status pr. 1. november er at 80 % av kommunene har sendt inn fullmakt. Det er videre behov for avtaler mellom stat og kommuner om utbygging og tjenesteleveranser. Det er innledet et samarbeid mellom staten og KS om avtalene.

Økonomi

Anskaffelsen vil finansieres over statsbudsjettet. Det legges opp til at nødetatene dekker de ordinære driftsutgiftene innenfor de enkelte etaters til enhver tid gjeldende budsjettammer. Justisdepartementet har tatt opp igjen arbeidet med brukerbetalingsmodell, og planlegger et første arbeidsmøte med KS i løpet av desember 2005. De økonomiske virkninger av innføring av nytt nødnett vil bli sett i sammenheng med utforming av betalingsmodellen. I forbindelse med stortingsbehandlingen høsten 2004 forutsatte Justiskomiteen at driftsutgiftene for det nye nettet ikke vil fravike vesentlig fra de samlede utgiftene til etater og kommuner i dag. Målet er at arbeidet med brukerbetalingsmodell og økonomiske virkninger for kommunesektoren skal være fullført innen fristen for kommuneproposisjonen for 2007.

3.7 Landbruks- og matdepartementet

Veterinær vaktordninger og kliniske veterinærtjenester

Landbruks- og matdepartementet har vurdert tiltak for å sikre tilgang på kliniske veterinærtjenester i områder med svakt næringsgrunnlag for slike tjenester. For å få en veterinær vaktordning som er bedre tilpasset lokale behov er det satt i gang arbeid med å forberede at kommunene skal få et ansvar for dette. Landbruks- og matdepartementet tar sikte på å overføre ansvar for vaktordninger for veterinærer til kommunene fra 2007, jf. St.prp. nr. 1 (2005-2006). Landbruks- og matdepartementet har satt ned et utvalg som skal gjennomgå størrelse og antall vaktområder for veterinærer, samt tilpasning av bemanningen i områdene etter behov. Utvalgets arbeid tar utgangspunkt i de økonomiske rammene i eksisterende avtaler, jf. St.prp. nr. 47 (2004-2005) og Innst. S. nr. 180 (2004-2005) og Stortingets anmodningsvedtak nr. 350. Utvalgets arbeid vil bli avsluttet noe senere enn det som ble antydnet i St.prp. nr. 1 (2005-2006), tentativt i desember d.å.

3.8 Finansdepartementet

Skatteoppkreverfunksjonen

I NOU 2004:12 *Bedre skatteoppkreving*, foreslo utvalget en rekke ikke-organisatoriske forbedringsforslag til nærmere vurdering. Et flertall på fem medlemmer gikk ellers inn for statliggjøring av skatteoppkreverfunksjonen, mens mindretallet på to medlemmer gikk inn for fortsatt kommunal organisering. I den påfølgende høringsrunden gikk et stort flertall av kommunene inn for en fortsatt kommunal løsning.

I NOU 2004:12 ble ikke konkrete løsninger og praktiske konsekvenser av å statliggjøre skatteoppkreverfunksjonen nærmere beskrevet. Det ble heller ikke foretatt en nærmere vurdering av forbedringstiltak som innebærer sterkere statlige styringsgrep innenfor en fortsatt kommunal organisering. Finansdepartementet har bedt Skattedirektoratet i egenskap av faglig overordnet myndighet for skatteoppkreverne gjøre en oppfølgende utredning av disse to alternativene. Utredningen vil foreligge ved utgangen av 2005.

Merknad fra KS:

Skatteinnkrevingen i Norge fungerer godt med høy løsningsgrad, god brukerservice, effektiv ressursutnyttelse pga. synergier med annen kommunal virksomhet, og skatteinnkrevingen skjer under folkevalgt innsyn og kontroll. Den entydige arbeidsdelingen som ligger i at skatten fastsettes av de statlige ligningskontorene og innkreves av de kommunale skatteoppkreverkontorene gir den beste rettssikkerhetsgaranti. KS mener at skatteinnkreving med tilhørende arbeidsgiverkontroll fortsatt skal være en kommunal oppgave som skal utføres lokalt, og ønsker at regjeringen så snart som mulig avklarer dette. KS viser i denne forbindelse til at alle de tre regjeringspartiene i Finanskomiteens innstilling til ny skattebetalingslov av 8. juni 2005, ga klart uttrykk for at skatteinnkreving fortsatt skal være en kommunal oppgave.

(KS-merknad slutt.)

3.9 Olje- og energidepartementet

Innspill fra KS:

I regjeringserklæringen går det frem at regjeringen ønsker en gjennomgang av energiloven. Både OEDs høringsnotat om endringer i energiloven, og NVEs forslag til endringer i forskrifter fra i sommer berører forhold som etter KS mening må vurderes i en bredere gjennomgang av loven. De foreliggende forslagene om selskapsmessig skille og fakturasplitt må ikke bli vedtatt som lov/forskrift uten en slik gjennomgang - som bør komme i gang så snart som mulig. KS og KS Bedrift har i denne anledning sendt en felles henvendelse til Olje- og energidepartementet.

(KS-innspill slutt.)